

УДК 007:304:655

Богуміла Станюв

*Інститут наукової інформації і бібліотекознавства
Вроцлавського університету*

**ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА І КНИГА В СУЧАСНІЙ ПОЛЬСЬКІЙ НАУЦІ
(огляд джерел за 2000–2009 рр.)¹**

Подано огляд вибраних праць польських вчених, присвячених літературі і книзі для дітей та їхній рецепції, що були опубліковані протягом останнього десятиліття. Закцентовано на найважливіших тенденціях у вивченні різних аспектів проблеми, на найбільш авторитетних працях та іменах дослідників.

Польська дитяча книга, польська дитяча література, літературознавчі аспекти, книгознавчі аспекти, міждисциплінарний підхід

Початок нового століття визнається в польських джерелах переломним як у розвитку дитячого книговидання, так і в царині досліджень відповідної проблематики: « ... глибока криза книги і читання, що мали місце в 90-х рр. ХХ ст., минули, дитяча книга, без сумніву, посідає у суспільній свідомості поважне місце. Із досліджень... (останнього десятиліття — Б. С.), зі студій над формуванням дитячої літератури, ілюстрації, бібліотеки для наймолодших і молодих користувачів, над мотиваціями читання, цінностями, які з'явилися протягом останніх років, постає образ сучасності, що будує і відкриває перспективи, надії на майбутнє, яке разом формуємо і за яке разом відповідатимемо» [*Po potopie. Dziecko, książka i biblioteka w XXI wieku*, s. 7].

Серед найпомітніших досягнень початку ХХІ ст., що дають підстави для таких оптимістичних тверджень, можна віднести:

формування у Польщі розвиненої видавничої інфраструктури (2001 р. у Польщі функціонувало близько 2000 видавництв) ;

стрімке зростання, починаючи з 2001 р., прибутків з продажу книжок для дітей та молоді (яскравим прикладом може слугувати приклад з бестселером про Гаррі Поттера Джоан Ролінг, виданим «Media Rodzina»);

поліпшення асортименту та якості продукції видавничих фірм, що в 1990-х рр. пережили застій («Nasza Księgarnia», «Literatura», «Akapit Press») або обмежувалися випуском лише зарубіжної ліцензованої літератури, пов'язаної з анімацією («Egmont»);

поліпшення якості масової видавничої продукції, поява нових видавництв, здатних випускати продукцію для масового користувача — «Jaguar», «Adamus»;

¹ Авторизований переклад та скорочення доповіді, виголошеної Б. Станюв на Міжнародній науково-практичній конференції «Дитяче читання і дитяча книга в Центральній та Східній Європі: теорія і практика» (Львів, 28 квітня — 2 травня 2010 р.) **Емілії Огар**.

поява перших малих видавництв, що взялися за випуск елітарної книжки для вибагливих читачів («Ezop» 2001 р., «Muchomor» 2002 р., «Hokus-Pokus» 2003 р., «FRO9» 2004 р., «Wytwórnia» 2005 р. та інших);

проведення Акції порозуміння між польськими видавцями щодо формування Канону книг для дітей і молоді з подальшою його оприлюдненням 2003 р.;

активізація діяльності польської секції IBBY, зокрема підготовка і випуск 2006 р. Каталогу «1990–2005. Twórcy dzieciom. Almanach Polskiej Sekcji IBBY»;

організація фундації ABC XXI (з 2001 р. проводить широкомасштабну промоційну кампанії «Cała Polska Czyta Dzieciom», що за доволі короткий термін поширилася по усіх національних ЗМІ);

національна презентація Польщі на Міжнародному ярмарку дитячої книги в Болоньї 2003 р. (разом з підготовчим етапом) і постійна участь польських видавців дитячої літератури в наступних ярмарках;

заснування 2002 р. Президентом Республіки Польща нагороди за мистецьку творчість для дітей і молоді «Sztuka Młodym»;

уведення 2004 р. номінації за дитячу книгу до літературного конкурсу Польського товариства видавців;

організація мережею книгарень і видавництв заходів популяризації читання та дитячої книги (наприклад, таких, як організувало видавництво MAG у книгарнях мережі «Empik», або зініційовані видавництвом «Siedmioóg» зустрічі дискусійного характеру за участю відомих людей, зустрічі авторів з дітьми по всій Польщі, профінансовані фірмою «Literatura») та ін.

Найкращим свідченням поступового «видужання» польської дитячої книги і книговидання стала їхня перемога 2008 р. у Болоньї: тут Польща за книжку творів Юліана Тувіма здобула одну з найважливіших міжнародних нагород Bologna Ragazzi Award у категорії поезія. Це ж видання отримало й особливу відзнаку в конкурсі Польської секції IBBY «Книжка року 2008». Двадцять вісім віршів відомого польського поета підготувало і випустило видавництво «Wytwórnia» у сучасному графічному оформленні ілюстраторів-жінок наймолодшої генерації. У супровідному документі до Премії зазначається, що «(...) ця книжка є літературним святом. Вірші постають один з одного в гармонійний спосіб, підкреслюючи «розбриканий» характер динаміки самого тексту. Стрибки, акробатичні трюки, паузи надають книжці музичного звучання. Видання поезії Тувіма є справжнім гімном мистецтву Книги — світу, збудованого з шрифтових гарнітур, різних графічних знаків та елементів, ілюстрацій, унаслідок поєднання яких твориться єдина цілісність» [2]. Журі Міжнародного бієнале ілюстрації в Братиславі (BIB) 2009 р. також відзначило це видання спеціальною нагородою.

Одночасно перелом стався і в науковій царині: у літературознавстві, теорії видавничої справи, книгознавстві, читачезнавстві, бібліотекознавстві, психології та педагогіці. Зросло коло дослідників, які розуміють науку про літературу і книжку для дітей широко і вивчають її в різних аспектах — літературному, видавничому, художньому, бібліотечному, читацькому, практич-

ному; вийшло чимало важливих публікацій, відбулися наукові конференції з публікацією післяконференційних матеріалів. Поданий нижче огляд вибраних праць польських дослідників має на меті показати найважливіші дослідницькі тенденції та напрями.

До здобутків у царині бібліографії літератури для дітей і молоді на початку XXI ст. можна віднести покажчик видань за 1910–1917 pp., підготовлений колективом працівників Бібліотеки Народової (*Bibliografia literatury dla dzieci i młodzieży 1901–1917/ oprac. zespół A. Grefkowicz. Warszawa, 2005*). Силами Публічної бібліотеки Варшави був упорядкований том бібліографії літератури, присвяченої історії та критиці літератури для дітей, дитячому бібліотекознавству і читачезнавству за 1999–2007 pp. (*Bibliografia z zakresu historii i krytyki literatury dla dzieci, bibliotekarstwa i czytelnictwa dziecięcego / Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy. Biblioteka Główna. Dział Muzeum Książki Dziecięcej. Warszawa, 2009*). Видання перекладів літератури для дітей і молоді були зафіксовані у відповідних покажчиках за 1971–1980 та 1981–2004 pp., укладених колективом бібліографів під керівництвом Д. Білікевич-Бланк і виданих у 2008 і 2005 pp. Важливий фактичний матеріал для досліджень містять покажчики публікацій у спеціалізованому часописі «Guliwer» (*Śladek J., Tomecka M. «Guliwer» 1991–2002.: Bibliografia zawartości. Katowice, 2004*), а також дитячих видань адаптацій Біблії (*Lewandowicz G. Adaptacje Biblii dla dzieci w Polsce w XX wieku. Bibliografia. Warszawa, 2003*).

Протягом останнього десятиліття польська джерельна база досліджень дитячої літератури збагатилася двома поважними енциклопедичними виданнями — «Словником дитячої і молодіжної літератури» (*Słownik literatury dziecięcej i młodzieżowej/ pod red. B. Tylickiej i G. Leszczyńskiego, Wrocław, 2002*) та другим виправленим і доповненим виданням «Лексикону літератури для дітей та молоді» (*Frycie S., Ziółkowska-Sobecka M. Bojda W. Leksykon literatury dla dzieci i młodzieży: Wyd. 2 popr. i uzup. Piotrków Trybunalski, 2007*). Обидва видання слугують компендіумом знань про історію, теорію і сучасний стан літератури для дітей і молоді.

Серед навчальних видань привертає увагу двотомний підручник «Література для дітей та молоді (після 1980 р.)» (*Literatura dla dzieci i młodzieży (po roku 1980) / pod red. K. Heskowej-Kwaśniewicz. T. 1–2. Katowice, 2008*), перший том якого присвячено загальній характеристиці польської дитячої і молодіжної літератури, другий — пограничним з нею питанням культурологічного характеру — театру, періодиці, перекладам, забороненій літературі, бібліотечній справі і читачезнавству, медіа, літературним контекстам, терапевтично-дидактичним функціям дитячої літератури.

Щодо праць міждисциплінарного характеру, різноплановий дослідницький матеріал містять кілька колективних збірників, видані останніми роками як післяконференційні. Серед них — «Літературна культура дітей та молоді на порозі XXI ст.» (*Kulturę literacką dzieci i młodzieży u progu XXI stulecia/ pod red. J. Papuzińskiej i G. Leszczyńskiego. Warszawa, 2002*), «Дитина і книга»

(*Dziecko i książka: materiały z ogólnopolskiej konferencji. Biblioteka Narodowa 27–28 października 2003 r./red. nauk. G. Lewandowicz-Nosal. Warszawa, 2004*), «Дитяча книга 1990–2005. Контексти популярної культури і високої літератури» (*Książka dziecięca 1990–2005. Konteksty kultury popularnej i literatury wysokiej/pod red. nauk. G. Leszczyńskiego, D. Świerczyńskiej-Jelonek, M. Zająca. Warszawa, 2006*), «Після потопа. Дитина, книга і бібліотека в XXI столітті. Діагнози і постулати» (*Po potopie. Dziecko, książka i biblioteka w XXI wieku. Diagnozy i postulaty: pr. zb./ pod red. nauk. D. Świerczyńskiej-Jelonek, G. Leszczyńskiego, M. Zająca. Warszawa, 2008*), «Збережене королівство. Творчість для дітей — дослідницькі перспективи — проблеми анімації» (*Ocalone królestwo. Twórczość dla dzieci — perspektywy badawcze — problemy animacji / red. nauk. G. Leszczyński, D. Świerczyńska-Jelonek, M. Zajęc. Warszawa, 2009*). Основними проблемно-тематичними напрямками опублікованих у згаданих збірниках статей є історія та сучасний стан дитячої літератури, її специфіка, культурні, медіальні, бібліотечні контексти, особливості рецепції.

Серед праць вужчого спрямування переважають праці літературознавчого характеру, зокрема присвячені історико-літературознавчим питанням («*Szademie, otwórz się!*». *Z nowszych badań nad literaturą dla dzieci i młodzieży w Polsce i za granicą / pod red. A. Baluch i K. Gajdy. Kraków, 2001*; *Krajewska A.–M. Trzy legendy. Walka o niepodległość i granice w polskiej międzywojennej literaturze młodzieżowej (1918–1939). Warszawa, 2009*), аналізу літератури «конкретного часу і місця видання» (*Socha I. «Przykładne, użyteczne i zabawne». O polskich książkach dla młodego odbiorcy na Śląsku w drugiej połowie XIX wieku i na początku XX wieku. Katowice, 2001*), тематиці творів дитячої літератури (*Bęczkowska K. Wartości w świecie dziecka we współczesnej literaturze dla dzieci. Kielce, 2000*), її окремим жанрам (наприклад, *Baran Z. W kręgu poezji religijnej dla dzieci. Kraków, 2001*; *Barwny świat baśni / pod red. U. Chęcińskiej. Szczecin, 2003*; *Lugowska J. W Fantazjanie i gdzie indziej. Szkice o baśni literackiej. Wrocław, 2006* та ін.); вивченню творчості дитячих авторів або характеристиці окремих творів (*Frycie S. Małgorzata Musierowiczowa. Portrety literackie autorów dziecięcych. Warszawa, 2002*; *Wandalia Chotomistyczne, czyli rzecz o twórczości w życiu Wandy Chotomskiej / red. J. Papuzińska. Łódź, 2002*) та ін.

На особливу увагу заслуговують праці визнаних фахівців у галузі дитячої літератури: С. Адамчикової, в якій аналізується особливий характер літератури для юних читачів (*Adamczykowa Z. Literatura dziecięca. Funkcje — kategorie — gatunki: wyd. 2. Warszawa, 2004*), Р. Ваксмунда про історію становлення дитячої літератури (*Waksmund R. Od literatury dla dzieci do literatury dziecięcej. Wrocław, 2000*), Г. Лещіньського про літературний канон (*Leszczyński G. Magiczna biblioteka. Zbójcekie księgi młodego wieku. Warszawa, 2007*), А. Балух та Й. Папужінської, адресовані тим, хто уводить дитину в світ перших книжкових захоплень і супроводжує її на різних етапах розвитку навички читання — батькам, вчителям, наставникам (*Baluch A. Książka jest światem. O literaturze dla dzieci małych oraz dla dzieci starszych i nastolatków. Kraków, 2005*;

Papuzińska J. *Drukowaną ścieżką*. Łódź, 2000; Papuzińska J. *Dziecięce spotkania z literaturą*. Warszawa, 2007). Вилучені свого часу з різних причин з кола дитячого читання імена і твори повертаються до сучасних читачів у виданні «Забуті письменники, забуті книжки для молодшого і молодого читача» (*Zapomniani pisarze, zapomniane książki dla małego i młodego czytelnika / pod red. K. Heskowej-Kwaśniewicz. Katowice, 2008*).

Разом з окремими виданням вийшло чимало концептуальних наукових статей, присвячених різним аспектам проблеми, зокрема новітнім тенденціям і напрямам досліджень дитячої літератури в Польщі й світі (*Rättyä K., Michulka D. Nowe aspekty badań literatury dziecięcej i młodzieżowej. Przegląd stanowisk badawczych w literaturze zachodnioeuropejskiej. Cz. 1 // Nowa Polsczyzna, 2005, nr 1, s. 44–49; cz. 2 // Nowa Polsczyzna, 2005, nr 2, s. 34–38*), предмету, методології та методиці сучасних досліджень у царині дитячої літератури і книги (*Baluch A. Propozycje metodologiczne w badaniach literatury dla dzieci i młodzieży // Po potopie: Dziecko, książka i biblioteka w XXI wieku. Diagnozy i postulaty: zbior prac / pod red. nauk. D. Świerczyńskiej-Jelonek, G. Leszczyńskiego i M. Zajęca. Warszawa, 2008. s. 11–23*); *Zajęc M. Książka dla dzieci jako przedmiot badań bibliologicznych // Bibliologia, biblioteki, bibliotekarze / pod red. D. Grygrowskiego i E.-B. Zybert. Warszawa, 2005. s. 39–56*; *Staniów B. Metody ilościowe w badaniach nad literaturą i książką dla dzieci i młodzieży // Bibliologia. Problemy badawcze nauk humanistycznych: zb.pr. / pod red. D. Kuźminy. Warszawa, 2007. s. 99–108*).

З-поміж праць виокремлюємо й ті, які порушують питання графічної форми книги для дітей, ілюстрації як її обов'язкового атрибуту. У низці публікацій дається оцінка найновіших тенденцій у цій царині, описуються сучасний стан і перспективи розвитку ілюстрованої дитячої книжки (*Baluch A. Ilustracja, która prowadzi // Książka dziecięca 1990–2005..., s. 152–162*; *Zajęc M. Nurty i style w edytorstwie książki dziecięcej // Książka dziecięca 1990–2005..., s. 163–175*; *Zajęc M. Książka czasu przemian // Po potopie..., s. 195–210*; *Olech J. Ilustracja polska po potopie // Po potopie..., s. 189–194*).

Предметом прицільного вивчення стала також історія та сучасність дитячого пресовидання в Польщі (*Kumiega J., Leszczyńska A. Czasopisma dla dzieci i młodzieży w latach 1990–2000. Wrocław, 2001*; *Rogoż M. Czasopisma dla dzieci i młodzieży Instytutu Wydawniczego «Nasza Księgarnia» w latach 1945–1989: studium historycznoprasowe. Kraków, 2009*; *Czasopisma dla dziewcząt w Polsce w latach 1990–2004 // Studia Bibliologiczne. T. 17 Centrum i pogranicze w polskiej kulturze wydawniczej i czytelniczej (Wybrane aspekty badań bibliologicznych i sztuki historyczne) / pod red. E. Gondek oraz I. Sochy. Katowice, 2008. s. 181–195*).

Окрім зазначених вище збірників, міждисциплінарними за своїм характером можна вважати підсумкові огляди найновішої літератури, в яких визначаються актуальні тенденції, напрями розвитку, найцінніші здобутки як у царині дитячої літератури, так й дитячого книговидання (*Waksmund R. Literatura dziecka w «stuleciu dziecka». Próba podsumowania // Kultura literacka ..., s. 15–25*;

Świerczyńska-Jelonek D. *Polska literatura dla dzieci młodszych, lata dziewięćdziesiąt*// *Kultura literacka ...*, s. 69–78, Leszczyński G. *Literatura i książka dziecięca. Słowo — obieg — konteksty*. Warszawa, 2003).

Науковці, що працюють на стику літературознавства і педагогіки, аналізують дитячу літературу як складову широко трактованого процесу виховання відповідно до мінливих умов сучасної культури (*Książka i biblioteka w środowisku edukacyjnym / Pod red. E.-B. Zyberty*. Warszawa, 2002; *Kultura, zmiana społeczna, wychowanie. Inspiracje i poszukiwania / pod red. nauk. A. Grodzkiego, D. Świerczyńskiej-Jelonek, A. Wilkomirskiej*. Warszawa, 2006), досліджують також вплив техніки правильного читання на сприйняття і загальний розвиток читацької культури дітей та молоді (*Szeffler E. Kompetencje czytelnicze uczniów w młodszym wieku szkolnym*. Bydgoszcz, 2003), питання вибору в умовах сучасної комунікації (*Dziecko w świecie wiedzy, informacji i komunikacji / pod red. S. Juszczyka, I. Polewczyk*. Toruń, 2006). Цікавою є тема присутності літературних творів у полоністичній освіті (*W pobliżu literatury dziecięcej / pod red. A. Ungeheuer-Goląb*. Rzeszów, 2008) і в списках шкільної програми (*Przeboje edukacji polonistycznej / pod red. D. Michulki*. Wrocław, 2001), а також збагачення дидактики літературними мотивами (*Bizoń A., Gancarczyk M. Postaci fantastyczne w poezji i prozie baśniowej dla dzieci (dla nauczycieli, studentów i uczniów)*. Bielsko-Biala, 2004). Жанрово-тематичну характеристику творів дитячої літератури, вміщуваних у підручники з літературної освіти, досліджує Д. Міхулка (*Michulka D. Od baśni do fantazy. Fantastyka we współczesnych podręcznikach szkolnych // Rozważając fantazy: etyczne, dydaktyczne i terapeutyczne aspekty literatury i filmu fantazy / red. J. Deszcz-Tryhubczak, M. Oziewicz*. Wrocław, 2007. s. 53–63). Дослідження дитячої літератури пов'язуються також з психологією, зокрема з впливом на уяву дитини (*Dziecko w świecie marzeń / pod red. B. Dymary*. Kraków, 2010).

Питанням рецепції, зокрема формуванню репертуару перекладів польської літератури за кордоном, а відтак поширенню польської мови у світі, присвячені дослідження авторки цієї публікації Б. Станов (*Staniów B. Z uśmiechem przez wszystkie granice. Recepcja wydawnicza przekładów polskiej książki dla dzieci i młodzieży w latach 1945–1989*. Wrocław 2006; *Staniów B. Polska książka literacka dla dzieci i młodzieży w przekładach w latach 1990–2004 // Studia Bibliologiczne. T. 17. Centrum i pogranicze w polskiej kulturze wydawniczej i czytelniczej (Wybrane aspekty badań bibliologicznych i szkice historyczne / pod red. E. Gondek oraz I. Sochy*. Katowice, 2008. s. 163–179). Ще в кількох працях аналізуються переклади зарубіжних літературних творів на ринку видань для дітей (*Socha I. Polskie przekłady dla dzieci i młodzieży w latach 90. [w:] [32, s. 205–215]; Frycie S. Przekłady obcej prozy — powieści i opowiadań fantastycznonaukowych, podróżniczo-przygodowych i sensacyjno-kryminalnych dla dzieci i młodzieży z lat 1970–1989 // Studia i Materiały Polonistyczne. 2008. T. 8. s. 227–245*).

Щодо досліджень різних аспектів читання в дитячому і молодіжному середовищі, публікації з цього приводу розпоршені по різних періодич-

них виданнях. Більшість з них подає інформацію про локальні соціологічні опитування (*Co czytają dzieci w województwie zachodniopomorskim / oprac. i red. H. Filip. Kołobrzeg, 2006; Świerczyńska-Jelonek B. Jak nastolatki oceniają książki? // Polonistyka. 2006 (R. 59). nr 2. s. 12–16*). Результати вивчення читацьких смаків підлітків у загальнопольському масштабі² містять праці С. Засацької (*Zasacka Z. Nastoletni czytelnicy. Warszawa, 2008; Co czytają gimnazjaliści? // Dziecko i książka: materiały z ogólnopolskiej konferencji. Biblioteka Narodowa 27–28 października 2003 r. / red. nauk. G. Lewandowicz-Nosal. Warszawa, 2004. s. 82–91; Doświadczenia czytelnicze gimnazjalistów // Poradnik Bibliotekarza. 2010. nr 1. s. 3–7*). Дослідниця робить висновки стосовно перспективи читацької активності і літературного вибору крізь призму самоідентифікації сучасної молоді, її самооцінки, визначення місця в сучасному світі.

Проблеми читання розглядаються також у контексті досліджень підліткової культури (*Nastolatki i kultura w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych / red. A. Przeclawska, L. Rowicki. Warszawa, 2000*), медіальної культури (*Leszczyński G. Bunt czytelników. Proza inicjacyjna netgeneracji. Warszawa, 2010; Dziecko we współczesnej kulturze medialnej/ pod red. B. Łaciak. Warszawa, 2003; Papużińska J. Wpływ świata mediów na kształt książki dziecięcej i style jej odbioru // Książka dziecięca 1990–2005..., s. 13–31; Kossakowska-Jarosz K. Wzorce kultury masowej w książce dla dzieci // Książka dziecięca 1990–2005..., s. 32–54*), виховання читання у сім'ях (*Truskolaska J. Wychować miłośnika książki czyli Czytelnictwo i okolice. Tychy, 2007*), зв'язків читання з дидактикою (*Walory edukacyjne literatury dziecięcej: Ogólnopolskie Seminarium Organizatorów Czytelnictwa Dziecięcego, Białystok, 11–13 maja 1999 / red. merytor. J. Chruścińska, E. Kubisz. Warszawa, 2000*). Щораз глибше проникнення в питання рецепції і читання доводить, що ці, на перший погляд, різні ділянки досліджень насправді тісно між собою пов'язані, разом вони дають повнішу картину дійсності.

Дискусія з проблем дитячої літератури, книги і читання розгортається на сторінках видань спеціалізованої періодики — полоністичної («Polonistyka», «Poezja i Dziecko», «Studia i Materiały Polonistyczne», «Język, Szkoła, Religia»), педагогічної («Życie Szkoły», «Wychowanie w Przedszkolu», «Kultura i Edukacja»), а також в університетських наукових журналах гуманітарного профілю. У ній беруть участь не лише науковці (книгознавці, літературознавці, бібліотекознавці, медіазнавці), а й практики (педагоги, бібліотекарі, письменники, ілюстратори, мультиплікатори).

Найслабшою на сьогодні залишається ділянка критики, помітно бракує критичних статей-рецензій наукового характеру. Короткі відгуки (часто розширені анотації) трапляються в журналах «Guliweg», «Ryms», «Nowe Książki», «Poradnik Bibliotekarza» oraz «Świat książki dziecięcej» (додатку до «Poradnika Bibliotekarza»), в електронних виданнях і в Інтернет-ресурсах виховної тематики, адресованих батькам і педагогам.

² 2003 р. анкетуванням було охоплено учнів третіх класів 70 гімназій Польщі.

Отже, поданий вище огляд джерел засвідчує, що проблематика дитячої книги і літератури в сучасній польській науці вивчається в різних аспектах — теоретичному, історико-літературознавчому, культурознавчому, бібліологічному, педагогічному і психологічному. При помітній перевазі праць літературознавчого характеру зростає й кількість міждисциплінарних досліджень, що вважаємо реакцією на новітні світові тенденції. Наукові досягнення польських вчених свідчать про поліпшення стану самої польської літератури і книги для молодого читача, про формування широкого кола спеціалістів, здатних бачити проблему широко, в усіх її взаємозв'язках із суміжними галузями.

1. Po potopie. Dziecko, książka i biblioteka w XXI wieku. Diagnozy i postulaty / pr. zb. pod red. nauk. D. Świerczyńskiej-Jelonek, G. Leszczyńskiego, M. Zająca. — Warszawa: W-wo SBP, 2008. — 211 s. 2. Tuwim. Wiersze dla dzieci. — Dostęp: <http://wytownia.com/index.php/s/karta/id/6>.

ДЕТСКАЯ ЛИТЕРАТУРА И КНИГА В СОВРЕМЕННОЙ ПОЛЬСКОЙ НАУКЕ (обзор источников за 2000–2009 гг.)

Подан обзор избранных работ польских ученых, посвященных литературе и книге для детей, а также их рецепции, опубликованных в течение последнего десятилетия. Внимание уделено важнейшим тенденциям в изучении разных аспектов проблемы, наиболее авторитетным работам и именам.

CHILD'S LITERATURE AND BOOK IS IN MODERN POLISH SCIENCE (is there a review of sources after 2000–2009)

This article is an overview of some research of Polish scholars related to literature and books for children and their reception in the last decade. It aims at showing the most important trends that could be observed in the mentioned disciplines as well as at presenting the most influential authors and the titles of their works.

Стаття надійшла 16.06.11

УДК 007:304:655

Е. І. Озар

Українська академія друкарства

КНИЖКА ЗАМІСТЬ «МИШКИ»? (ДИТИНА І ЧИТАННЯ В ЦИФРОВУ ДОБУ)

На основі новітніх зарубіжних джерел аналізуються ключові аспекти впливу сучасних цифрових культури на дитину, читання і традиційну дитячу книгу. Особливу увагу приділено перевагам і недолікам Інтернету як найзапотребованішого молодіжною аудиторією з новітніх інформаційно-комунікаційних ресурсів.

Цифровий інформаційно-комунікаційний ресурс, нет-генерація, традиційні і нові медіа, медіаінтерація